

Europos Sąjunga, Lietuva ir aš – po dvidešimties metų

Ryte prabudęs ir pasiražęs aš pagalvosiu, kur praleisiu laisvą šeštadinio popietę ir žingsniuodamas saulės nutviekstu peronu nepamiršiu rankoj tvirtai laikyti lietsargio: juk negali žinoti, ar šiuo metu Gdanske nelyja. O gal Helsinkyje pusto? Nepamiršiu į kišenę ir saulės kremą įsimesti: juk Madride, o gal Atėnuose gali kepinti saulė. Europa – mūsų namai, tarsi vienas didžiulis miestas, sudarytas iš daug siaurų gatvelių. Kiekviena gatvelė savotiška, unikali savitomis parduotuvėlėmis ir kavinukėmis, savais kvapais, skoniais ir papročiais. Vienos ilgesnės kitos sauresnės, bet visos gatvelės susilieja į didžiulį miestą, siekiantį šiek tiek išmukti vieniems iš kitų, kartu tobulėti, įveikti kliūtis ir tapti dar stipresniems. Tokia, manau, Europa bus po 20 metų.

Taigi Europa – viena didelė erdvė. Norint per kelias valandas patekti į Paryžių problemų nekils: metro tuneliai, kuriais skies daugiaaukščiai traukiniai, sujungs daugybę Europos miestų nuo tolimų Suomijos užkampių iki visada karštų pietų Italijos kurortų. Ryte pabudęs Antakalnio mikrorajono daugiabutyje saulėlydį sutiksi prie Alpių ežero...

Greitos kelionės pakeis ir mokyklinį gyvenimą. Istorijos pamokos virs kelionėmis po Europos žemyną: žygiais kryžiuočių išmintais keliais arba pergalių paženklintomis Napoleono Bonaparto vietovėmis, susimąstymo minutėle Žalgirio mūšio aikštelėje, Prancūzijos valdovų intrigų aptarimais Versalio rūmuose, išpūdingojo Koliziejaus apžiūrėjimu Romos senamiestyje. Manau, muzikos menas taps dar atviresnis: kiekvienas jos žinių galės pasisemti Vienoje ar Zalcburge. O vėliau Madride grožėtis astringuoju flamenko ir klausytis skambesiu, vakare užsukti į Londoną ir išklausti naujausių elektronikos genijų plokštelių skleidžiamų aukštų ir žemų dažnių. Tačiau kiekvienas, net reikliausias, žmogus suras tokį kultūros židinį, kur jo sielą atgaivins nuostabūs muzikiniai garsai.

Dailės subtilybių mokiniai galės išmukti dar paprasčiau. Piešimo meno stebuklus bus galima pažinti Antikos apgaulioje Graikijoje ar Renesansu vis dar žibančioje Italijoje, pavasario saulės nutviekstoje (taip Čiurlionį žavėjusi) Druskininkų gamtoje.

Geografiją mokyti dar lengviau, nes Europos žemynas žiūrint nuo Karpatų viršūnių bus po kojomis. Bet, žinoma, linksmiausia laisvadieniais, kai nulėkti pašėlt galėsi kur tik širdis geidžia: užteks šokt į artimiausia lėktuvą ar į beišskubantį traukinį ir atsidursi besisukančioje Europoje. Na, kalbant apie vieningą Europą, iškyla viena problemėlė – kalbos barjeras. Bet aš, manau, kad noras pažinti vieniems kitus jį nugalės. Žmonės norės bendrauti ir išmukti kalbas. Kalbu ne apie dabar populiarias anglų ar vokiečių. Noriu pasakyti, kad visi norės bendrauti su kitais jiems primtina kalba, taip pat neužmiršdami savosios. Taigi lietuvis su estu kalbės lietuviškai arba estiškai, priklausomai, kokioje šalyje jie bendraus. O vokiečiai laikydamas alaus „pintą“, gardžiai juoksis su prancūzu, gurkšnojančiu vyną, prisiminę ispanišką juokelį. Italas su šveicarų pasakos alpinistų nuotykius švediškai. Tačiau, manau, svarbu neužmiršti ir savosios – gimtosios kalbos, kultūros, kuri yra tautos savastis. Tauta, neturinti kultūros, tarsi žmogus be namų, paukštis be sparnų. Taigi Europą jungs ne tik komunikaciniai ir transporto tinklai, bet ir žmonių norai, siekiai ir bendradarbiavimas, nes tik kartu mes esame stiprūs.

Viskas prasidėjo nuo klimato kaitos. Iš pradžių suliepsnojo Graikija, po to – Ispanija, Turkija, o po to jau nuolatiniai miškų gaisrai niokojo visą Viduržemio jūros pakrantę. Iš ten ir tos dykumos – žmonės tiesiog nespėjo miškų atsodinti, o šie – ataugti. Bet tie iš Vidurinės Azijos atvežti dygliuoti puskrūmiai kol kas saugo šiauriau esančias šalis nuo dulkių audrų. Vis tiek

lietus rudas? Na, ką padarysi, būna, būna... Bet ne viskas taip blogai – štai pietiniuose Nemuno šlaituose ėmė puikiai augti vynuogės. Rūšis? Kažkokia Bordo atmaina, beje, puikiai prigijo. Derlių nuiminėja italų mažuma. Atsikėlė čia kaip klimato pabėgėliai.

Ir nėra ko čia dejuoti – Vidurio Europoje tautybių kaip tokių jau seniai nebeliko – kai užplūdo pietiečiai, genai visai susimaišė. Tikrų šviesiaplaukių gal tiktai Švedijoje ir rasi. O į Prancūziją visa Šiaurės Afrika persikėlė. Ir dar ispanai.

O iš pradžių viskas atrodė taip gražu: vieninga Europa, vieninga valiuta, visas žemynas primena tokį linksmą ir draugišką studentų bendrabutį. Ambicingi planai sukurti stiprią ekonomiką. Iš pradžių sekėsi – technologijų pažanga ir visa kita. Greituoju traukiniu nuo Helsinkio per Lietuvą iki Paryžiaus per keturiolika valandų buvo galima nuvažiuoti. Kai Šveicarijos bankai įsijungė į bendrą veiklą ir su finansais buvo visai neblogai. Gerbė ir Amerika, ir Kinija. Kurį laiką buvo bėdų dėl Rusijos – žinai, jų generolams amžinai kažką reikia įrodyti. O jau kai generolai tampa verslininkais... Žodžiu, dujos ir nafta brango kasdien. Laimei, dabar iš Mėnulio tuos vandenilio izotopus veža, tai energijos užtenka. O kai klimatas pasikeitė ir amžinas (kaip skamba!) įšalas ištirpo, į dumblą prasmego visa naftos gavyba Šiaurėje kartu su visais miestais ir vamzdynais. Išlikę gyventojai ėmė valkatauti kažkur Maskvos platumose ir susimaišė su tokiais pat vargšais iš Vidurinės Azijos. Ten juk irgi dykumos. Bet gavyba dar vyksta, tai laidus ir elektros talpyklas gaminti pajėgia. Daugiau iš jų nieko nereikia.

Europoje? Pirmiausia belgai, olandai. Jūra kilo per greitai, jokios dambos jau nebegalėjo jos sustabdyti. Danija irgi po vandeniu atsidūrė. Na, bent iš dalies. Prancūzams, vokiečiams pasisekė – krantai daugiausia aukšti. Mums? Na, juk į Dubysos slėnį visai nemenki laivai įplaukti gali, tai ko čia skūstis? Raseinių uoste prekyba vyksta.

Italai Lietuvoje nuo kada? Na, matai, Amerika, atsiprašau, JAV, galutinai išerzino Iraną, o ten – sava vidaus politika. Žodžiu, prasidėjo karas. Kvailas, bet kai per 20 minučių nušlavė Izraelį, teko atsakyti tuo pačiu. Smūgiai, kontrsmūgiai... Romą sugriovė grynai iš keršto. Taikė, žinoma, visų pirma į Vatikaną. Tad kurie italai išliko, tie ir patraukė į šiaurę. Vandens juk tik pradėdant buvusią Čekiją yra pakankamai. Ir netgi per daug. Kodėl? Na, tropinėse platumose garavimas iš vandenyno pats įsivaizduoji koks. Tai tie garai ir atplaukia į vidutines platumas, virsta debesimis, o šie lietų pila beveik nuolat. Todėl žiemos ir yra tokios lietingos. Sniegas? Tas, kur ties poliariniu ratu būna? Na, prieš penkiolika metų buvo dvi dienos, kai iškrito. Pusė vynuogynų tada išalo.

Užtai Baltija dabar daug švaresnė. Juk kai Danijos sąsiauriai atsidūrė po vandeniu, jūrinio vandens apytaka labai pagerėjo. Ir Kaliningrado srities militarizacijos klausimas išsisprendė savaime. Bet lygtai dar liko kažkoks plūduras su Rusijos kariniu laivu. Kaip simbolis. Na ir kas, kad nebeliko dar XXI amžiaus pradžioje buvusių smėlio paplūdimių. Užtai atvėsti nuo kaitros dabar pas mus prie Baltijos visos Europos milijonieriai važiuoja. Kaip senovėje į Nicą ar Montekarlą. Ir būtent todėl Vilnius tapo Šiaurės Atėnais – kažkada buvusiuose Graikijoje juk beveik niekas nebeįvyko. Karšta.

„Europos Sąjunga, Lietuva, mano vaikai ir vaikaičiai – po dvidešimties metų“

Esu garbaus amžiaus moteriškė, gyvenanti Lietuvoje, Vilniuje. Pagal specialybę esu gamtininkė, dabar pensininkė. Tikriau sakant, laisvas žmogus. Mėgstu keliauti, slidinėti, grožėtis Lietuvos gamta ir svečiomis šalimis. Jau daug jų apkeliavau, dėkoju Apvaizdai, kad atsiradė sienos, visur galima nuvykti. Įsivaizduoju, kad per 20 metų žmonių gerovė vis augs, pažanga didės, pasikeis šalių integracija. Nuvykti pas giminaičius į užsienį bus taip pat lengva kaip į darbą savam mieste. Manau, kad pagyvenusių žmonių kokybė irgi pagerės. Su jauduliu stebiu atsivėrusias jaunų žmonių galimybes: keliauti, mokytis ten, kur širdis geidžia. Mano laikais, kai buvau jauna ir gyvenau už „geležinės sienos“, gyvenimas buvo panašus į narvą. Į narvą, kuriame buvo galima judėti tik Sovietų sąjungos ribose. Kai buvome jauni, keliauti po plačiąją Rusiją mums taip pat buvo smagu, bet kitos šalys nepasiekiamos.

Bet, manau, kad po 20 metų Europos laukia ir nemaži išbandymai: ne viskas atrodys taip puikiai – teks grumtis su daug nepageidaujamų reiškinių. Visų pirma, tai klimatiniai pokyčiai. Nors ir dedamos pastangos norint bent kiek pristabdyti klimato atšilimą, vis tik jis bus smarkiai juntamas. Kai kuriose Europos šalyse, pavyzdžiui Pietuose, ims trūkti geriamo vandens, stiprės dykumų slinkimo procesas (su visomis pasekmėmis gyvulininkystei, augalijai, turizmui). Šie klimato pokyčiai lems ekologinių normų sugriežtinimą, tam bus sunaudota daug lėšų, bet ar bus pasiektas pageidaujamas rezultatas – neaišku.

Keisis Europos santykiai su Islamo pasauliu. Per 20 metų sustiprės kai kurių Islamo šalių ekonomika ir šios šalys taip pat mėgins jungtis į tam tikrą politinę bei ekonominę sąjungą (Islamą Sąjungą), o tai nepatiks JAV. Nenoras užleisti absoliutaus lyderio pozicijų ir noras valdyti energijos išteklius bei tiekimo kelius per tuos du dešimtmečius kelis kartus provokuos konfliktines situacijas. Tačiau ES vadovausis savo humaniška vertybių sistema, todėl visuomet stengsis draugauti su Islamo šalimis ir visuomet švelnins visus aštrius politinius kampus.

Įdomiai keisis religijos vaidmuo. Vystantis ekonomikai ir didėjant ES gyventojų gerovei kurį laiką Bažnyčios (Bažnyčių) įtaka, autoritetas tarsi nebus reikalingi. Tačiau apie 2025—2030 metus, kai gamta jau bus pradėjusi smarkiai kerštauti už nesiskaitymą su ja, religijos įtaka ir svarba šuoliškai padidės. Po 20 metų religingų, tikinčių žmonių, ims daugėti. Svarbiausia, jog jaunimas bent kiek daugiau laikysis Dekalogo nuostatų ir ims labiau vertinti gyvybę, žmogų, nepaisydami rasinių skirtumų.

Apibendrinama galėčiau pasakyti labai paprastai – po dviejų dešimtmečių kiekvieno žmogaus, ypač jei jis gyvens klimatiškai palankiame regione, gyvenimas bus itin komfortiškas, patogesnis ir visais atvejais – saugesnis. O su bėdomis, iššūkiais (kurių visuomet buvo ir bus) bus mokomasi kovoti bendrai. Todėl pojūtis, kad gyvenama šeimoje – Europos šeimoje – tiktai didės.